

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó eszt. october 1-jétől december végélgjárom év negyedes előfizetést postán 3 fr. 30 krral, Budapestre borítéktalanul's házhoz küldéssel 2 fr. 40 krral testvér lapjaira elfogad a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyors. (Orvosi jelentés Nádor ő fenségének egészségi állapotáról; kinevezések; névmagyarítás; igénytelen észrevételek az ágostai hitvallásu egyetemes gyűlés választványának az egyházzrendezést tárgyazó javaslatára; tornamegyei tisztikar névsora; Mosonmegye közgyűlése; rövid közlések; erdélyi ügyek; az iparműkiállítás díjbírálatok eredménye; hivatalos felszólítás a m. g. egyesület részvényeseihez; budapesti napló.)

Amerika. (Galvestoni tudósítások az amerikai táborról; közlés Chili statusról)

Spanyolország. (A francia hercegek Madridba érkezése; a házassági szertartás befejezése; szándékolt merény Montpensier hg ellen.)

Anglia. (A Britania lap elmékedése a spanyol házasság fölött.)

Franciaország.
Schweiz. (Adatok a közlebbi genfi mozgalmakról.)
Értesítő; dunavizálás.

Magyar- és Erdélyország.

ORVOSI JELENTÉS Nádor ő cs. k. főhercz g sége egészségi állapotáról.

XVI. Ó cs. kir. fensége az egész tegnapi napnak folytán kéjelmesen érte magát. A nyugalmasan töltött éj után az egészségbeli javulás mindinkább előre haladt. Budán oct. 22-én 1846. — Reggeli 9 órakor. Stáhlly m. k., dr. Würtler m. k.

XVII. Ó cs. kir. főherczegsége egészségi állapotának tegnap tapasztalt — bár lassankénti javulása, az egész napon át háborítlanul folyvást tartott. Az éj kevésbé nyugalmas volt, mint a tegnapi.

Ma folyó hó 23-án reggel 6 ó cs. kir. fensége úgy érte magát, mint tegnap. Budán, oct. 23-dikán 1846. Reggeli 9 órakor. Stáhlly m. k. dr. Würtler m. k.

XVIII. Ó cs. kir. főherczegsége egészségi állapota minden tekintetben folyvást javulván, tökéletes felgyógyuláshoz közelit. Budán oct. 24-én 1846. Reggeli 9 órakor. Stáhlly m. k. Dr. Würtler m. k.

Ó cs. 's ap. kir. felsége csiktapolczai Lázár Imrét, az erdélyi kir. udv. kancellariánál számfelüti udv. titoknokot, valóságos udv. titoknokká kinevezni legkegy. méltóztatott.

Ó cs. 's ap. kir. felsége Leyrer József pesti könyvtáros vezetéknévén, Lantosy-ra változtathatóságát kegyelmesen megengedte.

Ó cs. kir. ap. felsége Tersztyánszky Antal kir. tanácsost, udv. tanácsos' czímmel díszesíteni; továbbá a váltófeltevényeséknél megüresült ülnökségekre gr. Forgách Antal fímei kormányzéküi ülnököt, és Nagy János sopronyi alváltófeltevényeséknél ülnökét érdemesíteni; végre Bózza Antal, Esztergommege volt első alispánját, kir. tanácsos' czímmel díjmentesen felruházni legkegy. méltóztatott.

Ó cs. kir. ap. felsége füleli Füley Istvánt az erdélyi kir. kormányzéküi szegények ügyvédét valóságos kormányzéküi titoknokká, továbbá Vajda Alajos kormányzéküi ülnököt és hites jegyzőt, nagybeczoni Incz Mihály sorjegyzőt, és Phleps Károly országsszámvevőszéküi tisztelet valóságos kormányzéküi fogalmazókká kinevezni legkegy. méltóztatott.

Merényi Lipót francia és olasz nyelvtan szerzője a magy. kir. pesti egyetemnél az olasz nyelv és irodalom helyettes tanáruul, a pesti középponti papnöveldeben pedig nyilvános és rendes francia nyelvtanítóul lón kinevezve.

Othmayer Alajos bányagyakornok a resiczai öntő- és vaspörölyde-hivatalnál ideigl. ellenőrré lón alkalmazva.

Ó cs. kir. felsége Pribusz Ede fejjermegyei napidíjnok vezetéknévén, Halmayra, Schüttensam János fehérvári polgárának pedig, Tótlányi-re változtathatóságát legkegy. megengedte.

Ó cs. ap. kir. felsége Schweitzer Márton veszprémi székesegyh. hangásznak, ugyszinte Antal, Adolf, Zsigmond és Károly fiainak vezetéknéveket, Helyre változtathatóságát legkegy. megengedte.

Az erdélyországi k. udv. kancellaria t s e k u t z Adeodat, számfelüti udv. fogalmazót, valóságos udv. fogalmazóvá mozdítá elő, Filtsch József díjtalan fogalmazó gyakoronoknak pedig a díjpenzt ajánlotta meg.

Az idei tárnoksékek kezdetét ó nagyméltósága az ország főtárnokmestere october 25-iare határozta, és a bíraskodási részvételre a következő városokat hitta meg, u. m.: Buda, Kassa, Szeged, Ujvidék, Pozsony, Modra, Kőszeg, Komárom, Debreczent és Horvátország részéről Károlyvárost. Csáky József, tárnokséküi jegyző.

Igyénytelen észrevételek az ágostai hitvallásu egyetemes gyűlés választványának az egyházzrendezést tárgyazó javaslatára.

Az 1ső szakasz 1ső §-ában: ezen szó helyett: „egyének” azt kellene tenni, „férjfiak;” nem lehetvén az egyete-

mes gyűlés szándéka, hogy az aszszonyok is egyházi dolgokban szavazattal birjanak, vagy éppen egyházi hivatalt viselhesenek. — Ezen záradékot is: „választhatnak egyházi hivatalokra,” közlebből körül írni kellene, nehogy annak olly érteleml tulajdonitassék, hogy lelkész is a községek bármellyik tagja választhatatik, p. o. így: „választhatnak olly egyházi hivatalokra, melyekre különben személyes képességgel bírnak.”

A' 2dik §-ban. A' „lelkész” szó után ezen szócskát kellene tenni: „böl,” különben a' lelkész az elnökségből kizáratik, és a' §-nak azon értelme marad, hogy a' lelkésznek csak az elnök választásában van szavazata, ez pedig nem volt a' választvány szándéka, mint az más §-okból kitetszik, hol t. i. a' lelkész is egyik elnöknek nevezetik.

Ezen záradékot: „ki azonban több gyülekezetekben felügyelő nem lehet,” javasolnám kihagyatni, nem lehetvén annak okát általlátni, miért ne lehetne ugyan azon egyed több gyülekezetnek is felügyelője. — Ezen záradék tehát a' választási szabadságnak szükségtelen megszorítását foglalja magában, sőt káros is válhatik, mert vannak, és nem épen igen kevesen, olly községek is, melyeknek kebelében felügyelőnek alkalmas egyed nem találtatik, s azért kénytelenek más községből felügyelőt választani; illy esetben miért ne választhatnák meg a' szomszéd legközelebb fekvő község felügyelőjét, holott igen ritkák azon esetek, hol egy községnek érdekei a' másikéval összeütköznek, és illy esetben is ideiglenes helyettesítés vagy az esperesség közbenjötté által, könnyű a' bajon segíteni. Ha a' most szóban levő záradék kihagyatik, akkor bátran kimaradhat ama másik is, melly szerint „szabadon hagyatik olly gyülekezeteknek, hol alkalmas világi tag nem találtatik, az egyházi elnök mellett megmaradhatni.” Illy csonka elnökség különben sem volna talán tanácsos.

A' 4dik §-ban a' községi választvány hatásköréhez még egy negyedik pontot is kívánnék ragasztani, tudniillik azt: —

d) Választások esetében a' kijelölés joga a' községi választványt illeti.

Okaim következők:

Tisztelem ugyan a' protestantismus azon elvét, melly szerint az egyház minden tagjának az egyház igazgatásába befolyás engedtetik, sőt ezen elvet minden bármellemű társaságba kívánnám behozatni; de ezen befolyás korlátlan és határnélküli nem lehet. Nevezetesen a' hivatalnokok választásában nem tarthatom fókentetnek azt, hogy minden tagnak „egyenlő” befolyása legyen, hanem azt, hogy a' hivatalokra mindig a' legalkalmasabb egyedek választassanak. Mert csak ekkor és ez által lehet a' társaság boldog, nem pedig az által, ha minden tagnak „egyenlő” szavazata van. Minden okos ember észszerüleg csak azt kívánhatja, hogy a' hivatalok a' legalkalmasabb egyedekkel töltsenek be, sőt ész és jogszerűleg csak azért kívánhat szavazatot, hogy azt a' legalkalmasabbnak adhassa, nem pedig azért, hogy azt vak önkény szerint gyakorolhassa.

Már pedig mi tagadás benne, hogy nincs a' világon olly társaság, hol a' nagyobb értelmiség a' nagy tömegben laknék. A' nagy tömeg többsége mindenütt és mindenkor, következőképen a' mi protestáns községeinkben is a' nép miveltebb osztályából fog állani. Ennek a' választási jogot „minden korlát nélkül” átengedni tanácsosnak nem tarthatom. Legtermészetesebb korlát pedig az, ha a' kijelölés joga a' községi választványnak kezébe letetik, mellyről fel kell tennünk, hogy az a' község legértelmesebb embereiből áll, s mi több, ennek tagjai szintűgy a' község „valamennyi” tagjai által választván, ezeknek ugyanazért a' kijelölésbe is némi, bár közvetett befolyásuk van.

Ezen kijelölési jog nálunk eddigelé az egyetlen korlátot képezte, melly által olly tudatlan, erkölcselen, egy szóval méltatlan egyedek, kik mindazonáltal az alsóbb néposztályok kedvezését, sokszor nem a' legjobb módokon magoknak megszerezni tudták, a' lelkési és tanítói hivatalokból kizoríthatattak. Ha ezen korlátot lerontjuk, nagyon félek tőle, hogy a' korteskedés halálos mirigye nálunk is gyökeret fog verni, minden papválasztás féktelen pártoskodással fog járni, és a' papi hivatalok gyakran méltatlan egyedekkel fognak betölteni, következőképen a' protestáns papságnak és az egész protestáns egyháznak erkölcsi súlya csökkenni.

Ezen korlát surrogatumanak nem lehet tekinteni a' superintendensnek azon jogát, melly szerint a' méltatlan egyedtől a' felszentelést megtagadhatja; nem lehet pedig négy okból:

1ör. A' superintendens nem mindig ismeri az egyedeket, és nem az egyes községek körülményeit és szükségseit. —

2szor. A' kizárási jogot, mint igen gyűlöletet, természetesen igen ritkán fogja gyakorolni, — mert egy részről a' választó községet igen fontos ok nélkül megbántani nem akarja, másrészt olly fiatal embernek, ki talán még megjobbíthatja magát, örök időre ártani nem kíván.

3szor. Nemde veszélyesebb e' a' kizárási jogot egy ember önkényére bízni, mintsem azt egy egész testület t. i. a' községi választvány által, melly maga is csak a' választó község kifolyása, gyakoroltatni, még pedig olly gyöngéd módon, millyen a' kijelölésből kihagyás, melly által még a' kihagyott egyed sem mondhatja magát megbántottnak, mivel az által sem több sem kevesebb ki nem mondatik, mint az, hogy a' választvány három más egyedet, a' község helybéli körülményeire nézve, amannál alkalmatosabbnak tartott. Idejárom még:

4szer. Hogy a' superintendens azon kizárási jogot csak akkor gyakorolhatja, midőn egy még hivatalba nem volt hitszónoki jelölt forog kérdésben, nem pedig akkor, midőn egy már felszentelt és hivatalban lévő pap más község által papnak meghivatik.

Az 5dik §-ra az a' megjegyzésem van, hogy a' választványi tagok számának elhatározásában szükségtelennek tartom, a' lelkek számát szórásalhasogatólalag nivellálni, hanem egyszerűen csak arra kell figyelmeznit, hogy egy részről elég értelmiség legyen a' választványba egybegyűjtve, más részről pedig a' tagok száma felette nagy ne legyen, mivel ez, tapasztalás szerint, a' tanácskozást nehezíti, és a' pártoskodásnak és szenvedélyességnek tágasabb tért nyit. Azért én az ötös számot a' legkisebb községekben is keveslem, hanem ezen §-t egyszerűen csak így szerkeszteném:

„A' községi választványi tagok száma olly gyülekezetekben, hol a' szavazattal bíró tagok száma az öt százat fölül nem haladja, lesz tizenkettő, hol pedig a' szavazattal bíró tagok száma az 500nál nagyobb, 24. — Határozatra szükséges az első esetben 9. — a' másodikban 15. — Az elnökség és az egyházi gondnok ezen számba befoglalva nincsenek.”

A' 7dik §-ban. A' végzáradékot nem helyeselhetem; mert meglehet, hogy a' helyettes tag azóta, midőn annak megválasztatott, a' község bizodalmit elvesztette; miért kelljen hát épen nékie a' megholt vagy elköltözött választványi tag helyébe lépnie, holott olly könnyű a' községet egybehívni, és más tagot választani?

A' 9dik §-hoz szükséges hozzáadni, hogy a' kilépés első esetében a' kilépő tagok sorshuzás által kinevezendők.

A' 13dik §-ban e' helyett: „a' tanácskozások vezérlete és a' határozatok kimondása a' világi elnököt illeti,” azt kívánnám tétetni, hogy az a' két elnök közül a', hivatalában idősebbet illeti. Így minden kölcsönös vetélkedésnek és féltékenységnek eleje vétetik, és egyebiránt is, valljuk meg igazán, hogy miután nekünk protestánsoknak hierarchiánk azon gyűlöletes érteleml, mellyben ezen szó sokaktól vétetni szokott, ugyan nincsen, — de papi rendünk csak ugyan van, (miáltal p. o. a' quakerektől különbözünk) — s miután mi is hiszszük, hogy a' papi rend mint a' keresztény vallás tanítójának hivatása Krisztus urunktól ered, s hogy a' pap, miután egyszer az illető egyházi előjáró által annak felavattatott, már nem azon egy községnek, mellynek közvetlen szolgál, hanem az egész protestáns egyháznak hivatalnoka, a' papi rendet egyházi dolgokban bármilyen tekintetben is háttérbe szoríttatni nem igazságos, hanem közötté és a' világi rend között az egyház kormányzására nézve a' tökéletes jogegyenlőséget fentartani szükséges.

A' 17dik §-hoz azt kívánnám hozzá tétetni: „vagy pedig az esperesség, bár magány személynek panaszára is megrendeli.”

A' 19dik §-ban a' feljebb már bővebben előadott okoknál fogva ezen szavak helyett: „minden kijelölés nélkül” ezt kívánnám tétetni: „a' községi választvány kijelölése mellett.” (Folyt. következik.) — Fabriczy Sámuel, a' XIII. szepesi város esperessége felügyelője.

Mosonymegyei közgyűlés.

14kén. Megyénk évnegyedes közgyűlése folyó hó 5én nyilatott meg főispáni elnöklet alatt. A tárgyak, melyek e gyűlésen szónyegre kerültek, 's határozatilag eldöntettek, melyek feljegyzésre. Mindenek előtt ns Szabolcs megye körletét érintem, mint melly oly kérdést tárgyaz, melly a pártokat egyenesen szemközt állítja, 's akarják vagy nem — de ütközniök kell. Nem tudom — czélszerű volt-e Szabolcsból e levelet épen jelen izgatott állapotunkban köröztetni? de annyit minden esetre tudok, hogy ha már kibocsátott, pártolnunk kellett ex principio. Tehát Szabolcs levele elvétellett. A' conservatívek, kik megyénkben eddig fölülmuló mennyiségben voltak, de kiknek számát ujabbkori surlódásának jóval megkevesbiték, annak elvételését indítványozák — mert — ugy mondanak, törvény is, usus is oda nyilatkoznak, hogy a' főispánok jogszerű előtagjai a' törvényeseknek. Az ellenzék ellenben kifejté: hogy a' törvény épen nem isméri a' főispánokat jogszerű törvényszéki elnöktagoknak; különösen Ulászló törvényére megjegyzé: mikép akkor az olygarchia diadalmas kora virágzóván, hogy a' megyei törvényszék ítéleteinek erő kölesönöztessek, karhatalomra vala szükség, 's minthogy a' banderiumok főispáni felügyelet alatt voltak, a' végrehajtás eszközlése a' törvény által erre bízott; de innét nem is következik, hogy a' főispánok az ítélet kimondására is megbizattak volna; mert itélni, és az ítéletet végrehajtani két különböző tárgy. Ez tetszik ki az 1723: 56 törvényből, hol a' főispánoknak kötelességökké tétetik felügyelni, hogy a' kormányzásukra bizott megyében mindenkinek igazság szolgáltatassék; de az épen nem tétetik kötelességökké: hogy ők maguk is szolgáltatassanak igazságot, minthogy mondatik: „iustitiae administrationis curiam habent.“ Hasonlag nem bizonyít mellettek az usus sem, mert azon egy két megye, melyeknek jegyzőkönyve tiz — husz esztendő közben egyszer emlékezik a' főispánnak tiszéki elnökségéről, még nem országos gyakorlat, holott arra, hogy az alispánok, vagy választott bírák elnökösködtek ott folytonosan, ezer esztendő óta mindennapi a' példa. Végre a' szabolcsi levél értelmét kétségen tulivá teszi az 1548ki törvény, melly a' törvényszéki, 's általánosan a' megyei hivatalnokokra kimondja a' választás elvét; nincs egyéb tehát hátra, minthogy törvény és usus nyomán Szabolcs levele annak akarata szerint fogadtassék el; minthogy szerinte csak így teljesítik a' rr. alkotmányos polgári kötelességeiket. Azonban a' többség oda szavazott: hogy mivel e' gyűlés folyama alatt a' nélkül is több liberalis határozatot hozott, tehát ne haragudjanak az elenzékiek, ha ezt az egyet nem fogadják el; és ők nem fogadják el.

Olvastattat Pozsonymegye levele is, mellyben felhi bennünket, hogy a' két ország egyesüléséből lehetvén csak e' nemzetnek virágzó önállásra jutni, szólniök fel Erdélyi törvénzhatóságát, hogy küldötteik által eszközölnék ki az erdélyi országgyűlésen, miszerint egy választvány nevezetnek ki, melly az országos magyar küldöttséggel majdan érintkezésbe jövéen az uniót akadályozó gátok közös mellőzésére javaslatot dolgoznék, 's azt azután foganatosítás végett a' két ország gyűlésének bemutatná. Mosonyi rendi — nehányak kivételével — szívökből osztván Posonyi nézeteit részökről is elhatározzák az erdélyi hatóságokhoz ilyen felszólítások intézését. Nevezetes még a' hatósági levelek közt Pest város felszólítása, mellyben kéri a' rendeket, hogy a' pesti Rókus kórházban gyógyítást és ápolást nyert mosonymegyeiekre tett költségek fedezését a' rr. térítéknél meg a' házi pénzárból. Erre a' rr. azt határozzák, hogy mivel eddig is a' vidéki városokban gyógyított egyedekre fordított költség azoknak javaikból térítették meg; ez eljárás foganatosítottassék Pest kérelmére is. És így lett. Csak az itt a' kérdés, hátha az illetőnek nincs java, se gazdag rokona, miből a' megtérítés megtörténhetné, mi annál hihetőbb, minthogy ez esetben aligha szorulna beteg intézetekre? Városaink hasonló intézkedését nem buvó ajtók keresésével kellene kikérülni, hanem erők 's tehetségünk szerint segítni. Ezt kívánja az osztó igazság, ezt az emberiség. Gr. Széchenyi István a' tudós társaság részére megyénk térképét kéri, de nem szolgálhatunk, mert nemes Mosony megyének nincs térképe.

Egy nevezetes dolog is fordult meg ez alkalommal, mitnem azért halasztottam utóljára, mintha provincialis életünk belügyeire vonatkoznék, mert hiszen ez alkotmányos kérdésnek is beillik, hanem azért, hogy kedélyem a' főnebbi tárgyak által kissé lehangoltatván nyugodtabban irhasam azt le. E' lapok tisztelt olvasóinál tudva van, hogy Bécsből Bruck felé vasut építették, és hogy a' pályafő a' Lajta vizén innét — tehát magyar földön állítottatott fel. Ez ellen akkor kinek sem volt észrevétele; akár hol, csak legyen, mondák a' Bécs felé sovárgó speculánsok. Később azonban, midőn a' vonalnak már megnyitattási napja közelget, egy bíró ur jónak látta a' rrtet sept. 5kei közgyűlésükön figyelmeztetni, hogy e' pályafővel nem csak az

ott le- és felrakodás eszméje jár, hanem más is, az t. i. hogy Ausztriának a' miénktől nagyban különböző vámszabályzata, és ez érdembeli motozási rendszere lévén, lehetséges: hogy e' rendszer majd itt hazánk földén fog gyakorolattani. És ezen figyelmeztetés megtevé hatását még a' conservatíveknél is, mert azonnal a' közgyűlés egy szolgabíró, és eskütet küldött oda ki olyatén megbizással, hogy a' vámhivatal eljárása a' magyar földön ne engedtessek meg. A' vonal megnyitott, a' motozó vám a' magyar földön felállított, 's a' végzésnek ellenére 's a' kiküldött szolgabíró zsinóros hajdújának — eljárásait meg is kezdé, és folytatá is háborítlanul. E' dolog szemeláltára törtévéen az ellenzéknek is, természetesen, hogy e' gyűlés folytán említetlenül nem hagyhatta: kívánta tehát: hogy feleljen a' kiküldött szolgabíró, miért hanyagolta a' megye határozatának teljesítését? Szolgabíró urat kimenté a' főispán ur, hogy t. i. a' kiküldött nem lett volna egyszerűs mind erőhasználatra is felhatalmazva, pedig erre volt szükség, miután a' vámtisztviszég egyszerű felszólításra nem hajlott.

Most az ellenzék kívánta: azonnal e' gyűlésből rendeltessék ki kareőr, melly az ausztriai vámsorompókat az ország határain belül rontsa le, 's a' hivatalnokokat száltsa a' Lajta tulsó partjára. E' kívánatot a' rendek öszszege főispán, 's első alispánon, 's néhány kisérőiken kívül osztá, 's ekép a' kívánat határozattá is vált. Nevezetesen főispán ur várakozást ajánlott, szólniök fel ns Posonyi megyét, minő eljárás van nála Dévénél, hogy azt gyakorolnánk mi is Brucknál; azonban a' többség a' mondottam határozatot teljes lelkesültséggel mondá ki. És most ugy hiszem — ti alföldi opponens barátink, ki fogtok békülni velünk.

A' Lajta kiöntésének megállítására alakult társaság is benyújtá alapszabályit, vagy inkább működési terveztét, az a' rr. helyeslésében részesítettett.

Tornamegyének oct. 8kán történt tisztújítási közgyűlése következő eredménnyel ment véghez: Első alisp. Komjáthy Sámuel; 2dik alispán: Soltész János; főjegyző: Lovász Miklós; aljegyző: (főjegyzői címmel) Páthy József; tiszteletbeli aljegyzők: Gédeon Imre, Ardényi Ferdinánd és Szentmártony József; főadósdedő: Gellei István; főügyész: Zsarnay Imre; alügyész: Gotthárd Jób; felső járásban főszolgabíró: Soltész Gábor; alsz. bíró: Lükő Géza; esküdtek: Szányi Ferencz, Csutor László; alsó járásban főszolgabíró: Gédeon János; alsz. bíró: Papp János; esküdtek: Csizsár Zsigmond, Zsarnay Pál; tiszteletbeli esküdtek: Neogrady József; Várady Károly; lajstromozó: Péchy Ferencz; irnokok: Biberli Szilárd, Gyarmati Gábor; főorvos: Sihalcsy Alajos; sebész: Kuppis Antal; mérnök: Pazár Dániel; tiszteletbeli mérnökök: Pruzsinszky Endre, Stymmel Imre; csendbízós: Szalóczy Károly.

Rövid közlések. A' pesti Hirlapban Publicola, éhség és drágaság, cím alatt igen alaposan értekezik népünk helyzetéről, 's általánosan hazai politialis rendszerünkről. E' cikk méltó arra, hogy mindenki által olvasassék, 's kiváltképp azoknak ajánlható, kiknek a' nagyelkü adakozásokra, jószívü alamizsnákra, magtárakra 'stb. már mintegy szokásukká vált szükség idejében legbiztosabban támaszkodni. Hogy ezen segédeszközök az inség mérge alatt nyögő szenvedőkön keveset, vagy épen semmit se könnyítnek, az tapasztalati dolog; kell tehát a' nemzetnek komolyabb rendszabályokról gondoskodnia, miket életbe léptetvén nem leend kénytelen egy szük termésű éven azonnal feljajdulni, 's az egész Európát éhségünk feletti idétlen panaszhangokkal felzaklatni, mint jelenleg. A' tavali év szükien termelt, az idej még szükében; hová legyünk tehát, hiszen a' félország éhen haland! Az igaz, hogy ezen szomorú okozatok kikérülése tekintetéből az okok elenyészésére annak idejében szokott keleties indolentiánk, és hanyagságunknál fogva semmígondot sem fordítván most körülbelül alamizsna osztogatásra, és könyörgésre szorultunk, vagy szorulandunk, 's ezerszer boldogoknak tartatnak azok, kiknél a' jövőre is emlékező előgondosság takarékmagtárakat alapított: azonban a' nemzet-életét nem egy két év teszi, a' statusnak kötelessége népeinek életét minél huzamosabb időre biztosítani, tehát oly rendszabályról gondoskodni, mellynek alapja nem aprólékos fillérekedéseken nyugodván — hanem mint törvényes rendszer létesítettvén a' bekövetkehető inséges idők által soha váratlanul meg ne lepossék. Ez pedig miként a' czimzettük lap is megjegyzi, az által érthetik el leginkább, ha mindazokra kellő figyelem fordittatik, mik a' munka és kereset alkalmat a' munkakövet, szorgalmat, az erők fejlődését, a' föld termő 's a' nép eladó képességét nevelik; 's különösen ha a' józan földmivelési rendszer azon oldala vétetik illő figyelembe, miszerint a' termények különfeleségére gond fordittassék, 's ezáltal meggátolassék, hogy egy vagy két gabbanemnek roszul sikerülése által a' nép öszves táplálata tönkre tétessék. Igyekeznii kell továbbá a' közlekedési eszközök javításán: jó országutak, üdvös irányban vezetett vasutak 's csatornák készítése, a' hajózás terjesztése

's biztosításával. Mivel pedig közlekedési eszközeinknek polgárisult országhoz illő rendbehozását közteherviselés nélkül nem várhatjuk, a' közteherviselés ismét azon életbevágó gyógyszerek egyike, mik nélkül a' jövendő biztosítani nem lehet. Ide tartozik a' földnek az ósiségi bilincsek 's a' feudalis igen terhes viszonyok alóli felszabadítása, tehát az ósiség eltörlése, 's örök váltság, 's ennek egyszerű életbeléptetését lehetségessé tevő eszközök; végre a' népesség egy részének közmunkákban foglalkodtatása, 's ezáltal alkalom nyitás kenyérkeresetre, 's a' hazai ipar előmozdítása, melly a' munkátlan népet kebelén szoptassa. E' kevés sorokban oly üdvös javaslat tétetik, miszerint azon ember, vagy hatóság, melly annak elfogadására 's létesítésére lelkében ösztönt nem érez; az ellefedé önlétét, 's méltó a' rá mért csapások szenvedésére.

Épen most irtuk, miként a' népinség kikérülésére, 's a' közös jólét felvirágoztatására egyik a' leghathatósbb eszközök közül az, ha a' hazai ipar előmozdítására nevezetes gond fordittatik, melly a' munka után sovárgó népet kebelén szoptassa. Ezen állítás igazolására nem igen fáradoznánk, ha előttünk nem állana a' bp. Híradó 477. számában egy kereskedő szózata, melly nyilván szabad kereskedést emleget, sub pallio pedig iparunk elnyomására czeloz. Különösek ezek a' bp. Híradófele plebejusok és honoratiorok, ők mindenütt, és mindent a' vezérszerkesztő szemelálnéznak. Azt mondja a' tisztelt kereskedő ur, hogy a' védvám ipart nem terem, az a' jólét élvezetével ellentétben áll, szóval: az által az alkotmányos szabad polgár csak jármot venne nyakába; hanem igyekezet, munkásság, fogékonyág a' nemzetben, verseny 's eszközök azok, mik ipart, 's irántai vonalmat idéznek elő. Nem hiszszük, hogy ezt magyar ember meggyőződésből írhatná; mert lehetetlen a' legelfajultabb magyarnak is állítai, hogy nemzetünkben nincs fogékonyág, nincs munkásság, és nincs verseny az ipar iránt; és még is mire mentünk vele?

Hát oda, hogy néhány rizma bibula chartát készíthetünk, mi azonban a' bp. Híradó lenyomására sem volt sem elégséges, sem alkalmas; a' mint pedig a' nép egyeséi ajtaik küszöbén állíták fel a' behozatalt tiltó sorompókat, azonnal rendezhetett az iparegyesület oly iparműkiállítást, mire minden ott megjelent német akarata ellen kimondá: a' meglepőt, és váratlant, 's mi ellen a' bp. Híradónak sem leheté alapos kivétele. A' kereskedő ur külföldet emleget, mintha bizony mondogta volna valahol azt az ellenzék, hogy érve a' külföldet is, elakarja magát sáneczolni a' világtól. Dehogy akarja, dehogy akarja! csak igazságos akar lenni; döntessenek le a' sorompók minden oldalról, ne csak az örökös tartományok felől, 's az ellenzék leend az első, melly a' leleluját kiáltand a' szabadkereskedés első napjának Árpád földén; de így részletesen, természetesen — hogy nem ereszkedhetik a' dologba elfogadólag, miután a' t. kereskedő ur is tudhatja: hogy a' magyar már alkotmányos jelleménél fogva ellensége a' monopoliumnak; no! — pedig ha a' sorompók az örökös tartományok felől porba sújtatnának, másoldalairól pedig a' hazának vagy meghagyatnának, vagy fölebb is csigázatnának, ez mi selenne egyéb, mint monopolium, melly ma kicsinyben gyakorolattik, akkor pedig nagyban grassálna nyakunkon.

A' Nemzeti Ujság közelebbi számában Pestmegye rendkívüli gyűlését rajzolván le, többek közt ezen szavak tetszetek meg néki, mint legczélszerűbbek, 's ad gustum, et captum legalkalmasabbak: „nyüzsgött pezsgett (a' hamis, mindig pezsgőrül álmodik) a' fiatalság, kandi feszültségben nyugtalanokdék a' korosabb nemzedék, 's az érdekes óra megérkeztere türelmetlenkedve vártak a' vének és öregek, (nemzeti synonymum) mert tudni kell uraim: (halljuk a' szép szót!) hogy a' vásár, német színház, és áreanán kívül Pestmegye közgyűlése az, hol reánk nézve, (t. i. a' nemzeti ujságra), legnevezetesebb spectaculumok szoknak történni.“ 'stb. Mi ugyan részünkről egészen ellenkezőn találjuk a' dolgot.

Különben a' mi a' spectaculumokat illeti, hisz ezeknek bővében van a' Gyűlde is, 's ekép nem szorul a' Nemzeti Ujság arra, hogy Pestmegye zsufolt nyüzsgó pezsgő teremébe fardjon. Notabene a' conservatív ügy feletti teendők még tán be se fejeztettek.

Erdélyi országgyűlési ügyek. Kormányzó ő nmlga elnökle alatt tartott oct. 9ki tizen nyolczadik országos ülésben elnök ő nagymlga előadá, miszerint tegnapi ígérethez képest szerencsége van a' KK. és RRnek a' 1841/ki országgyűlés által kinevezett rendszeres bizottsági munkálatokat 's a' középpontu bizottság ezek iránti jelentését ezennel bemutatni. Már most, ugymond elnök ur, legelőbb is ezek felolvasását hozná magával a' természetes napirend; de ez igen hosszszas fogna lenni, azért is jónak látná jelenleg csak a' kisérő iratokat felolvasni, annyival is inkább, mivel a' mint később előterjesztendi ő nmlga, ezen munkálatok a' kk. és rrtnek kiadatni fogván, lesz alkalmuk

a' kk. és rrnek azokkal bővebben megismerkedni. Melly előterjesztésen a' kk. és rr. megnyugodván, a' következő tárgyakban részint terjedelmes munkálatok, részint rövid véleményes jelentések kísérelve iratai olvastattak fel. u. m. 1) Az urbéri, 2) adóügyi, 3) katonaelemezési, 4) ujonczállítási, 5) országgyűlési szállásbérfizetés iránti 6) szóbeli perlekedést illető, 7) Erdély területének czélszerűbb politikai elosztását, 8) több testvérhoni családok levelei kiadását, 9) némelly Brassóvidéki és Szabenszéki közönségek panaszos kérelmét, 10) Zilah folyamodását, 11) Dobra és V. Hunyad országgyűlési hely és szavazat iránti kérését, 12) Gyéresnek megyei hatóság alóli kivételét s országgyűlésre meghívását, 13) Felvincz hason tartalmu folyamodását, 14) némelly egyes hatóságok különböző folyamodását illető vélemények, és munkáknak kísérelve iratai. Ezen munkálatok feletti tanácskozások további folyamát, helyszüke miatt nem adhatván, sietünk azok eredményét, úgy a' mint azt, több követek felszólalása, s a' rendszeres bizottsági munkálatoknak, a' mult 1841/3-ki országgyűlés határozata szerint, a' törvényhatóságokali közlése iránti sürgetése következtében, ismételve tett elnöki nyilatkozatokból kivenni lehetett, t. cz. olvasóinkkal közölni. Megnyugtani kíváná t. i. elnök ur a' kk. és rrket az iránt, hogy a) a' mint az urbéri munkálat kinyomatott, az azzali könnyebb megismerkedhetés tekintetéből az orsz. gyűlési tagoknak, és törvényhatóságok elnökeinek egyegy példányban kézbesítettett, szintugy; b) a' bizottság több munkálatai is sajtó alatt vannak, s reméli, hogy mentől hamarabb abba az állapotba jöhet, miszerint azokat is épen azon a' módon, mellyen az urbéri munkálatot, nemsokára közölheti. c) a' megerősítés végett felterjesztett t. cz. kekre és azok melléti feliratokra érkezendő kir. leiratok is annak idejében a' kk. és rrkel a' szokott közirat útján — miszerint, ha utasításuk úgy kíváná, küldőkkel közölhessék, és azok iránt megkérdezhessék — közölni fognak. Ezen nyilatkozat után Fogaras vidék első követe emelt szót: szólót — elnök korm. ó nmlga iménti kijelentése, saját személyét illetőleg, megnyugtatta: azonban egy megjegyzést nézete szerint ide vonatkozólag mégis mindenesetre tenni kellene, és az abból állana, miszerint mondják ki a' kk. és rr., hogy ezen munkálatoknak a' mult orsz. gyűlés határozata szerint a' törvényhatóságokkal jó előre közölni kellett volna, minek azon jó következtése lesz vala, hogy mind a' hatóságok azok tartalmával megismerkedve követeiket utasíthaták volna, mind pedig a' kk. és rr. eddig meghányva s vette e' dolgozatokat, tanácskozásiak könyveben s hamarabb folyhatnának, s szóló ezt utasításánál fogva kívánja; kíváná pedig jegyzőkönyvileg tétetni, kifejezvéen egyszerűsind azt is, miként a' kk. és rr. sajnálják, hogy határozásuknak nem levén ohajtott eredménye, most ennek hiányát maguk és küldők szenvedni kénytelenek. Kijelenti, továbbá szónok, hogy részéről, míg küldőtől utasítást nem vesz, a' kir. előadások 3dik pontjára átmenni nem fog. Végül azon kérését adja elő, hogy valamint az urbéri munkálat, akkint küldessenek ki a' többiek is a' törvényhatóságoknak, annyival inkább, mivel ezek olly szoros kapcsolatban vannak amazzal, hogy csak hosszas összehasonlítás és combinatio után lehet hozzájuk alaposan szólni. (Közhelyesítés. A' követek pártolólág felállnak.)

Kormányzó ó nmlga: a' mult orsz. gyűlésről — ugymond — a' kk. és rr. kívánatképen terjesztették ó felsége elébe, hogy a' munkálatok a' hatóságokkal közöltesse. A' kk. és rr. ezen kérésére ó felségétől azon k. leirat érkezett, hogy eziránt a' maga útján gondoskodni fog. Teljesítette is ó felsége ezen ígérését, mert a' munkálatok részint már közölve vannak, részint közölni fognak. Itt tehát határozatszégéről szó nincs. Egyébiránt, mit elnök ó nmlga a' kk. és rr. megelégedésére lenni hisz, nyilváníthatja, hogy ó lge kegyes engedelmeből, gazdasági dolgok igazíthatására ezennel néhány hélig tartó szétosztásra szabadság engedtetik; mi alatt lesz ideje a' kk. és rr. és küldőknek ezen munkálatok felett gondolkodhatni. Az összeszövetel idejéről majd fognak a' maga útján értesíteni.

Belső szólnok e. köv. Küldői utasításánál fogva e' tárgyban nyilatkozni keli. A' kk. és rr. a' mult orsz. gyűlés végén, midőn a' bizottságok kinevezettek, elhatározták volt, hogy miután ezek tanácskozásiakat bévégezték, munkálataik nyomassanak ki, és a' hatóságoknak küldessenek meg. Ezen határozatukat, azon nézetből indulva ki, nehogy ollyan legyen, mellyről a' törvényhozó test másik fele semmit nem tud, s melly azzal nem közölnetik, ó felségével is tudatni kívánták. Minthogy pedig az országos bizottságok eljárása a' kk. és rr. rendelkezési körébe esik, s az orsz. gyűlés beoeconomiájához tartozik: határozatuk végrehajtásának, és az elkészült munkálatok hatóságokhoz szétküldetésének eredményét nem függesztették fel ó felsége választól. Azonban történt, hogy a' kormány részéről, az ország Rendei határozatának végrehajtása iránt rendelkezést tétetett. Szónok nem csupán sérelemnek, hanem

a' kk. és rr. eljárási jogát kissebítő, és tulajdonképen magának a' kormánynak nézetei iránt sem a' legnagyobb figyelmet és tekintetet igénylő bánásmódnak látja azt, hogy miután a' középponti bizottság a' munkálatokkal már régen készen van, miután azok fen a' kormány előtt is megfordultak, azok most küldetnek le, midőn a' kk. és rr. együtt levén, azokról mint a' közkívánat kitűzöttjeiről már tanácskozni kellene, és most is olly alakban, hogy még a' jobb véleményük is eljedenek azoktól. Szónok jegyzőkönyvbe igattatni kívánja: miszerint a' kk. és rr. még 1837ben akartak urbért hozni, de nem articulariter, mint a' kormány kívánta, hanem függetlenül minden megerősítéstől; ez a' kormánynak nem tetszett, s mint mindig, midőn alkotmányos jogai fentartása tekintetéből e' vagy ama nézetéhez nem járulhatnak, a' tárgyak késleltetési vádjával illetettek. A' kormány hivatkozott az 1791beli t. czikkre, a' kk. és rr. a' régi gyakorlatra, kijelentvén egyszersmind azt is, hogy az 1791dik t. czikk az inarticulatio elvét teljességgel nem mondja ki. A' kormánynak, ismétli szónok, mint mondá, nem volt inyére, azon kormánynak, melly különben a' föld népének boldogságát és sorsának könnyebbitését annyira szívén hordozza. Mennyi idő telt el azóta, mennyi orsz. gyűlésnek kellett volna tartatni, jól tudják a' kk. és rr. Volt is egy 1841/3. n. Már akkor a' kk. és rr. rá állottak az inarticulatio-ra. A' bizottságok kinevezettek, dolgaikban el is jártak, s csak hogy munkálataik bévégeztettek, egy évnél több mult el, és mégis sem a' kk. és rr. össze nem hívtak, sem a' munkálatok, az országgyűlés határozata szerint, mellynek semmi felsőbb megerősítésre nem lett volna szüksége, le nem küldettek. Kinyilatkoztatja szónok, hogy a' kormány e' ezen eljárását, ezen jogát küldői el nem ismerik; és azt, hogy az olly tárgyakról rendelkezék, mellyek az orsz. gyűlés belső oeconomiájához tartoznak, mellyekre semmi felsőbb megerősítés nem szükséges, a' kk. és rr. joga elleninek tartják. Végül szónok küldői nevében azon kérését terjeszti elő, hogy mindazon leiratok, mellyek a' mult orsz. gyűlésről felterjesztett törvényjavaslatokra, és feliratokra netalán érkeztek, országos határozat következtében kiadotni rendeltessenek, mikint azokra nézve a' hatóságok követeiket utasítással kellően elláthassák. (helyes).

Kormányzó ó nmlga: előbb szólott követ ur előadása többi pontjaira — ugymond — nyilatkozatát már megtette, a' mi az utolsó pontot, a' k. leiratokat illeti, ezek jelenleg nem levén, nem is közölhetők. — Fogaras vidék e. köv. a' leiratokat a' tanácskozásiak folyamán siettetése tekintetéből haladékosan szükségesnek látja annak idejében a' hatóságokkal előlegesen közölni; annyival inkább, mivel szólónak, s mint tudja több követtársainak is utasításul adatott, addig egyhez is hozzá nem szólni, míg mind ki nem adatnak. Elnök kormányzó ur ismételten kijelenti, mikép a' mi a' még nem közölt munkálatokat illeti, azok már nyomtatás alatt vannak, és reméli, hogy azok a' kk. és rrkel igen rövid idő mulva közölhetők lesznek. A' k. leiratokra nézve pedig mindenesetre van joguk a' kk. és rrnek azokat közíratra kikérni; de az, hogy a' leiratok küldőkkel mikint ama terjedelmes munkálatok, közöltesse, sohasem volt gyakorlatban. Egyébiránt a' mint mondá, ha a' dolog fontossága netalán küldői utasítását szükségelné, hogy azokat megkérdezhessék, erre a' követ uraknak időt kívánni, jogukban áll.

Belső szólnok köv. Kormányzó ó nmlgának ezen nyilatkozatán megnyugszik, és reméli, hogy a' fontosabb tárgyakban érkezendő kir. leiratok előleges megvitatására, a' kk. és rr. időhaladékot nyerenek. Udv. a' helysz. k. e. k. hasonlóképen sajnálátát fejezé ki a' felett, hogy az országos bizottsági munkálatok a' hatóságokkal olly későn s mostis olly hiányos módon közölnetik; midőn azoknak nemcsak az orsz. gyűlés minden tagjával kellett volna régen közölni, hogy rólok megfontolva tanácskozhassanak, de az is szükséges leende, hogy a' hatóságokban is minél többen birjanak azok előismeretével. Szónok ezen körülményben a' rendek jogainak esonkítását látja. Ezuttal azonban megnyugszik a' fenbbi elnöki nyilatkozaton, részéről azt adván hozzá, miszerint sürgetni kívánja, hogy az orsz. bizottság azon munkálatai is, mellyek még készen nincsenek, még ezen orsz. gyűlés alatt elkészíttessenek és a' rrnek beadassanak. Kolozs megye e. k. a' fenforgó tárgy megvitattat oldalaihoz nem kíván szólni. Csak annyit kíván kijelenteni, miszerint a' kk. és rrnek a' rendszeres bizottsági munkálatok közlését, a' mint ezt országgyűlési határozatjuk rendelí — kívánni joga igen is volt. Ezen munkálatoknak a' hatóságokkal minél előbbi közlését tehát részéről is sürgeti, és pedig azt a' mult orsz. gyűlés határozatának nyomán; nem elégedvén meg azzal, hogy csak néhány példány küldessék a' főispánokhoz, hanem hogy minél több példányok osztassanak szét az egyesek között.

A szófejtés m. e. k. régi és fájdalmas vád — ugymond — a' mi rajtunk külföld, sőt némelly hazánkfiak előtt is nehezedik, mintha t. i. Erdély az urbért min denkép a' ka-

dályozni kíváná. Szóló ezen vádat, legalább 1834-ik éven innen mindig alaptalannak tartotta, és hogy nem az ország az, melly az urbért hátráltatja, arról a' jelen pillanatban leginkább meggyőződött. Ki a' törvényhatóságok életével ismeretes, helyeselni fogja szónok azon állítását, mikép hosszas aggodalmaskodás után némileg lecsendesedvén, békés resignatióval megyen szembe a' nemesség az urbérel; mikép az valahára tökéletesen kibékült azon eszmével, hogy urbérnek lenni kell, s hogy az urbérben olly sokat veszteni nem fog. Szónok nézete szerint, a' kormány olly alakban kívánja az urbért a' megyék elébe juttatni, melly eljárás miatt még a' több miveltséggel bírő is viszályban lehet ezen nagy következtésű újítástól; mert a' helyett, hogy a' rendszeres bizottság minden munkáit kivétel nélkül és többnél több példányokban juttatná a' törv. hatóságok elébe, csak elnöki uton rendelí azokat megküldetni. És bár az orsz. gyűlési tagok legalább az egy urbéri munkálatot megkapták, mindazáltal ez eljárás semmikép nem kielégítő; miután igen sok birtokos van még ezeken kívül, kit az urbér érdekel, ki szeretne az e' tárgybéli előkészületekkel megismerkedni. Mindezek mellett folytatá szónok, ha elnök ó nmlgának csak imént tett ide vonatkozó nyilatkozata jegyzőkönyvbe megyen, akkor ezen ügyet tovább vitatni nem kívánja; és ó nmlgának nyilatkozatán megnyugszik.

Elnök kormányzó nmlga kijelenti, hogy mindaz, mi itt történik, és kijelentetik, bizonyosan jegyzőkönyvbe fog és kell hogy menjen. Most — ugymond — az országos üléseket egy darab időre ó nmlga felfüggeszti, mellyeknek megkezdéséről, a' mint már egyszer nyilvánítá a' kk. és rr. a' maga útján értesíteni fognak. — Ezzel az ülés eloszlott; kormányzó ó nmlga távoztát a' kk. és rr. szíves „éljen“ e kísérelte. —

Az Erd. H. legújabb 188d. számában „Promemoriát“ ír a' Transilvániának; mi a' nevezett lap szerkesztőjének csakugyan promemoriálul szolgálhat, mivel ablakát aligha ragasztandja be. Az E. H. az érintett lap szerkesztőségét különösen a' következő alaptalan vádak miatt tisztel meg az irtuk emlékekkel, melly vádak B. .... t egyes szemlélyében, az egész erdélyi ellenzékét illetik: a), hogy az a' kormány minden korszerű intézvényeinek, sőt horrendum dictu! minden valódi haladásnak rendszeres ellenszegüléssel utába állani törekszik, b) szemére lobbantja, mintha ó (B. .... t) és pártja a' szász nép fejlődésnek indult közéletét, erejének s jogai öntudatának növekedését nem szívelhetné, állítja — talán csak gyanítja — miszerint B. és pártja a' szászok nyakára hágni, őket nemzetiségők-, nyelvök és jogaikból kivételzetni, jog helyett kegyelemmorzsálokra juttatni törekszik. — Ezen súlyos vádak azok, mellyek a' dolognak az E. H. előtt is némi nyomatékot adának s mellyeket felvilágosítani, s azután annak, kitől jövének, szemébe viszszalókní annyival inkább kötelesek érezé magát, mivel ez által részint az ügynek vél szolgálatot tenni, részint pedig hiszi, hogy nézeteit B. .... ur is osztandja.

Akarja tehát mindenek előtt a' Transilvania szerkesztője magának azon fáradságot venni — miszerint mutassa ki 1) azon eseteket, mellyekben B. és pártja a' kormány „korszerű és törvényes intézvényeinek, sőt csak egy haladási eszmének is“, annyival kevésbé mindennek, rendszeres ellenszegüléssel utjába állott. 2) jelje ki azon B. és pártjához tartozóktól „írott czikkeket, mellyekből bebizonyul, miszerint az ellenzék valóban idegenséggel nézi a' szászok némileg fejlődésnek indult közéletét. Nevezze meg azon ellenzék tagokat, sőt ha úgy tetszik azokat is, kiket a' szászok „ultramagyaroknak“ szeretnek nevezni, kik közgyűléseken, sajtó útján és országgyűléseken — nyilvánították volna, miszerint a' szászoknak nyakára hágni, őket nyelvökből és nemzetiségökből kivételzetni kellene.

Míg a' szerk. e' kérdésekre határozott feleletet nem ad — a' minthogy adhatni nem is fog — mindaddig ó illoyalis, másoktól rosszul hallott dolgokkal légben hadonázó, az ellenzék iránti rög eszméitől szabadulni nem tudó és olly embernek tartatik, ki mint vak a' színekről, akkint itéi közállapotainkról stb.

Addig is azonban megnyugtani kívánja az Erd. H. a' Transilv. szerkesztőjét, miszerint az ellenzék közül bizony senki is a' kormány törvényes intézvényeinek, csak azért mert tőle jöttek, mint nem tette eddig, úgy ezután is utját állni akarni soha nem fogja; sőt azokat, csak alkotmányos alakban jelenjenek meg, egész buzgósággal s igyekezettel előmozdíttja. Továbbá tudatni kívánja, mikép a' mint fájlat az ellenzék a' magyar jobbágyok sorsát, s ereje szerint e' fájdalomnak minél többeket megnyerni igyekvék, így híven minél hamarabb előkészíthetni az ohajtott időt, midőn dolgok jobbra fordulandnak; szintugy sajnálák az ugynevezett pórzászokat, kik a' „misera plebs“nél kivált politikailag csak annyiban vannak jobban, mint azon gyámfi, kinek van ugyan birtoka, de mellyhez nyulnia tilos, azzal szemben, kinek semmije nincs. Igen, jól tudja az ellenzék, hogy a' szászok „plebs“ének vannak szép jogai; de hogy a-

zok a' sok falujegyzői, falnagyi, inspectori, tanácsi 's isten tudja még minő befolyások által hová fajultak, csak ők érzik a' szegények; mihez képest nagyon örvendene az ellenzék, ha eme jogos és mégis jogtalan állapot anomaliái nem sokára csak emlékezetben maradnának fen; 's a' százszok polgári szerkezete, mi a' hon minden institutiói között a' képviselői rendszernek legtöbb bélyegét viseli magán, eredeti alakját, miből „nepotismus és burokrácia” — das Erbteil ihrer Stammesgenossen — nagyon is kivetkezették, ismét visszanyerné. Végre nyilvánítja, miszerint az ellenzék közül senkinek eszébe nem jutott a' százszok nyelvét és nemzetiségét elrabolni, sem előjogaikból kivetkezetni, tenendit a' káros és közjó ellenesekre nézve az idő és annak intését megértő törvényhozás; legkevésbé pedig önk nyakára hágni.

Az ellenzék csak azt hiszi, azt akarja, oda törekedik, és ezen törekedése ernyedetlen, buzgó, változhatlan 's csak a' czélnál fog határozódni: „miszerint hazánkban a' magyar nyelv foglalja el az eddig latin nyelv bitorolta helyet, és hogy nemzetiségünket mindenki kellőleg tiszteltben tartsa.”

Hátszegvidékről az Erd. Híradóban igen érdekes közlést olvashatni, mely életaneképet mutatja a' népnek babonás előítélet alatti siralmas állapotát, mellyen — mind főteendő, elkerülhetlen kötelessége lett a' törvényhozásnak segíteni. A' közlés tartalma ez:

Metesd sept. 19. Helységünkben folyó hónap 18kán nappal és 19kén éjjel borzadalmas eset történt. A' babonás nép büntelen halottakat vona itélőszéke elébe, 's nem csak vona, de botránkoztatól büntette is. Méltó ez köztudatra annyival inkább, mivel jelenleg az országgyűlés épen hazánk 's népei sorsa javításán munkálkodik 's talán lesznek, kikben más indokokon kívül ennek olvasása is azon gondolatot költendi fel, miszerint ideje már e' haza póráiból is népet formálni nevelés által, hogy ne legyen többé majdnem egyedüli tanodája a' mesés világból átszivárgott képtelen regéket koholó 's hol ingyen hol jó fizetésért szájról szájra adó babonás banyacsoport.

A' történet imez: Metesden néhány nap előtt marhadög lútván ki, három nap alatt tizenegy darab kisebb nagyobb marha dögölt el. Előjelei: lábfájás, elerőlenedés 'sat. valának; némelyik egy nap, másik két óra alatt dögölt el iszonyu rángatózások 's kínos nyögések között; felbontás után megnézetvén belsejük, lépőket elrothadva 's megfeketedve találták. A' falusi köznép a' dögvést okául egy idén elhalt falusi oláh nemes tartott azon okból, mivel annak régebben elhalt neje boszorkány, neki pedig a' mint állíták hátgerinczén nyulifark volt, 's életében is kuruzsolónak ismerték. A' nép közül tizen, mind oláh nemesek, ásókkal, villákkal, kapákkal a' temetőbe rohannak, a' praetendált kuruzsoló halottat nyugvó helyéből fényes nappal kiássák, sirjából kivesszik, megvizsgálják, de farkat hátgerinczén nem levén, ismét sirjába teszik. Más okozta — ugy mondának — a' bajt, 's a' helybeli egyesült lelkész elenlétében egy cigány legényt, kit még életében kuruzsolással gyanúsítottak, ismét kiáznak sirjából; de, ezt is megbűszhődvé és meredve, 's ártalmas előjelek nyomát nem találván, végre néhány, szíve körül tett vasvilladőfővel megelégedvén, arczczal lefelé ismét sirjába helyezik. Mégis egyezett van az ok, szólnak 's más sirnak rohanván, hol egy ezelőtt kevés hetekkel elhalt 's életében szintugy rossz hírben állott ifjú oláh nemes nyugodott, a' szegény ifjut kiássák, sir szélire teszik, 's felbőszülve látják, hogy mellén egy vas karika van, szája táva, kezei a' mellére téve aludt vérrel teljesek, lábai meredtek, teste azonban és kezei bajlékonyak. Ez okozta, felkiáltnak, a' marha-dögöt, mert valósággyal meghalva nincs. Szurjad, kiáltják a' körül álló bírák, surjad! Két legény a' halott testét, 's főleg szíve táját irtózási öszszedőfőli, míg némely gyöngédebb érzésüket az eset elborzasztván onnan eltávoznak. Megesvén az elégtétel, a' halottat arczczal fordítva, koporsójába visszafektetik 's szidalmak és babonás ezerimóniak között viszont bétakarják. Azt állítják a' boldogtalanok, hogy az átszurdalt halott szíve tájékról bocsátotta azon rossz levegőt, mi marhákat megölte, 's azért kellett szíve tájékán meglyuggatni 's arczczal fektetni a' koporsóba, hogy az ártalmas levegő ezután a' földbe szívárogon által. Egy fejér lepedővel levén a' halott bétakarva, azt róla lehúzták, más nap egy völgybe tüzet raktak, azt meggyújtották, a' falusi marhákat füstlen keresztül hajtották, hogy többé a' dögletes levegő nekik ne ártson. Azóta a' marhák dögése ritkulni kezdett, 's nincs ember, ki a' babonás néppel elhitesse, hogy nem azon halott okozta a' dögvést, mert azt mondják, hogy még gyermek korukban hallották szüléiktől boszorkányok létét, a' halottak sirból kijárásukat 's ártatóságukat. Kérdi már most közlő egyszerűen, minő e' történet előadása? vajjon Kálmán királyóta nem lehetett volna e' a' népet legalább annyira nevelni, hogy illy szörnyűségekre ne vetemedjék? Bizonyosan igen. 'S mi kell vala egyéb, mint egy kis jó

szándék, meg egy kis áldozat. No, de hiszen a' jó soha sem késő. A' baj mélyen gyökerezett az igaz; de mit nem tehet egyesített erő és akarat, mit nem tehet egy törvényhozás? 'S még egy eszmét adalékul. Vajjon az Erdélyi gazdasági egyesület nem tehetné e, hogy parányi öszszeget népszerű baromorvoskönyv kiadására fordítson, mellyek a' falusi lelkészek v. jegyzők között kiosztandók volnának ingyen, vagy legalább lehető olcsó áron? En azt gondolom igen. 'S köznépünkkel ennél jobbat alig ha tehetne valaki. Ha Metesden lesz vala bár egy ilyen könyv, alig történheték meg a' borzasztó esemény.

Az iparműkiállítás díjbirálatok eredménye. (Folytatása 's vége.)

Dicsérő oklevelet nyertek:

1. Hertsch és társa, gyapotkeltőgyárnokok Pesten. 2. Stanzel Imre, finomgyapjúkeltőgyárnokok, Nagyszombatban. 3. Hummel, selyemgyárnokok Szebenben, Nyitramegyében. 4. Trajttler és Sándory, posztószok Besztercebányán. 5. A' Jász-kun-területek dolgozóháza. 6. Steinhoffer, fehértaács Pozsonyban. 7. Horváth Ferencz, m. szabó Pesten. 8. Lezsímirszy Manó, szabó Pesten. 9. Singer József, szabó Pesten. 10. Kajdán Miklós, gombkötő Pesten. 11. Grosz Mihály, horított gombgyárnokok Pesten. 12. Fúzy Lajos, szürszabó Miskolcon. 13. Malatinszky Sámuel, szürszabó Miskolcon. 14. A' debreczeni gubacsapó czéh. 15. Heim Léopold, nyers selyemgyárnokok Pozsegában. 17. Bezerédy István, Hídján. 18. A' tolnamegyei szeder-egylet. 19. Goth Gábor, hevesmegyei selymeszeti fő-ügyelő. 20. Kostyelik Mih. és 21. Kostyelik Andr., kordoványosok Fejérvárott. 22. Sonnauer, cipész Pesten. 23. Pórá László, m. csizmadia Pesten. 24. Skárda József, n. csizmadia Szebenben. 25. Gósch Agostor, nyerges Pesten. 26. Kovács Miklós, nyerges Rimaszombatban. 27. Kis Miklós, nyerges Tiszafüreden. 28. Vladár György, kezyűgyára Pesten. 29. Jungbauer Mihály, szűcs Pesten. 30. Szuszky, lámpabél és méz-gamú készítő Budán. 31. Pozdets József, kovács Gerencsén, Nagyszombat mellett, fuvókért. 32. Rudolf Antal, sinnersdorfi hámosos kovács. 33. Weissenau J. és Kleiner J. szerkovácsok Pesten. 34. Mészáros János, kovács N. Czenken ekéért. 35. Knöfel Alajos, műszerész Pesten. 36. Révész György, Kiskunhaláról lakatos. 37. Schindler György, bádogos Pozsonyból. 38. Markhot Miklós, bádogos Pozsonyból. 39. Franke Vilmos, tómuves Nagyváradon. 40. Rettig Károly, pak-fongműves Pesten. 41. Gall András, bronzműves Budán. 42. Stojka M. és fia, bronzművesek Pesten. 43. Steibl József, sarkantusz Pesten. 44. A' beéli üveggyár. 45. Turnusz József, üveges. 46. A' murányi kőedénygyár. 47. Id. Prohaszka Ferencz, fazekas Pesten. 48. Hönig Mihály, cserép-pipaműves Selmeczen. 49. Eggenberg, vegyszergyárnokok Temesvárott. 50. Riedl, vegyszergyárnokok Eszéken. 51. Mosch és Boscovitz, illatszergyárnokok Pesten. 52. Amtmann, gyufagyára Pesten. 53. Dálnoky, szappanos Miskolcon. 54. Finy Lénárd, liqueurgyárnokok Nagyváradon. 55. Deutsch Mór, szobafestő mint a' lángrontó föltalálója. 56. Scholtz Vilmos, borkőfinomító Pesten. 57. Riesinger, asztalos Pesten. 58. Hrabje Márton, asztalos Pesten. 59. Neuhold István, asztalos Budán. 60. Hullyzius, asztalos Pesten. 61. Lindenschmied Mihály, asztalos Pesten. 62. Schön Domokos és fia, furnirműszok Pesten. 63. Zimmermann Henrik, kőnirműszok Pesten. 64. Förster Lőrincz, kárpitos Pozsonyban. 65. Zieher Ede, crepinműves Pesten. 66. Kattausch, esztergályos Pesten. 67. Ehrenhoffer, esztergályos Pozsonyban. 68. Zelenka Ferencz, fésűs Pesten. 69. Komornik Ferdinand, orgonás Pesten. 70. Paczelt Ferdinand, hangszerész Pesten. 71. Giergi Alajos, ezüstműves Pesten. 72. Bidsovszky Károly, díszbőrműves Pesten. 73. Hollóssy Lajos, könyvkötő Nagyváradon. 74. Eibenschütz Matild, leánynevelő intézete Pesten. 75. Csáforti Tóth Teréz, leánynevelő intézete Pesten. 76. Várhelyi Nagy Aloysia, okleveles nevelő Pesten, a' kiállított csipkéért. A' szinte általa kiállított fehérített lenmutfányok, mint kísérlet, bírálata alá nem vétethettek. 77. A' pestvárosi dolgozóház igazgatósága. 78. Wirhardt Franciska, fehérvaró Pesten. 79. Wehrle, harsnyataács Pesten. 80. Gradel Ferencz, paplanos Pesten. 81. Wrehowszky Erzsébet, pilletakács Szokolozán.

Méltánnyalással megemlítettnek:

1. Schwarz Károly, győri posztós. 2. Kis István, nagykatái szürszabó. 3. Luksz, fehértaács Szedresen Tolnában. 4. Kósa István, m. szabó Tatabán. 5. Fabiny János, szabó Pesten. 6. Bucher Alajos, szövetgyárnokok Egerben. 7. Schuster, aranyműves Pesten. 8. Müller Lajos, aranyműves Pesten. 9. Zizelsperger, paplanos Pesten. 10. Engl Henrik, himző Pesten. 11. Kohn, leánynevelő intézete Pesten. 12. Tomek, vederkészítő Pesten. 13. Munderlák, takács Pesten veltőlőkért. 14. Fűspök, takács Páparól veres szerb sapkákért. 15. Bárczy János, gyufagyártalajdonos Pesten, gyufavesszőkért. 16. Lautz, tászkás Pesten. 17. Deák János, szűcs Fejérvárott.

A' ki nem tüntetettek közül a' következőkre nézve megjegyezni kötelességünk:

Geyer, Gyurkovits szűcs mesterek. Molnár gombkötő. Engelbrecht aranyozó. Martini crepinműves. Gaall és Zengel bronzművesek és a' szalóczi vasgyár, nem magok állítván ki, hanem más kiállítók által nevezetvén meg; felőlük nem tudott, ki-vannak e' versenyzők lenni, 's ezért bírálata alá sem vétettek

készítvényeik. Szilágyi István, Tóth Gáspár és Hájwald Samuel urak, bírák levén alkalmazva, ez okból kinyilatkoztatták, hogy versenyezni nem akarnak. Mayer István, Esztergammegyebeli ádozó pap, s képezdei oktató. Nendtwich Imre, vászon kereskedő. Nagy József szobrász, nem levén iparúzó. Keczkés szivar-kereskedő. Koch Mária mozaikszertűn varrott lábszőnyege, nem levén iparműcsikk: kiállítványai ez okokból nem jeltettek meg. Faith és Stadler gépészek légszivattyuja, mután e' művesek már egymástól elváltak: szünte kihagyott a' versenyből. Janig, erősz, kitől kapcsolatok voltak kiállítva, jelenleg nem kapcsolkötéssel foglalkodván. Koch Péter, selyem és bársonygyára, pénzügyi balkörülmények miatt most nem egész erővel és terjeszkedésben dolgozván. A' pestmegyei dologház még csak kezdő intézet levén. A' cseppei cukorgyár, nyers cukrot, mi mostani üzletének főtárgya, nem állítván ki. A' magyar-óvári salitrom-főzészről 's gyeptő-sajtolásról; továbbá:

Brunner, köszvényabérnök üzletéről nem levén semmi adataink. Schlosser Károly, Rozsnyóról csak egyetlen darab rudvasat, tehát arra, hogy gyára felőlítélet mondatbassék, igen keveset küldvén be. Schaudt András, harangöntő a' bírálata előtt elhordatván kiállítványait, — végül

A' kalaposok készítvényeiből a' látogató közönség a' kiállítványok legnagyobb részét megvevén 's a' bírálata előtt elis hordván, ekkint a' bírálók nem levén képesek kellő ítéletet hozni: mind ezen kiállító és kiállítványok kihagyattak a' versenyből.

A' szigetvári cukorgyár szarított repából most kezdvén a' gyártást csak. Grün János, „magasított kórajai,” továbbá a' m. gazdasági egyesület és dr. Nendtwich Károly ur által kiállított rézvirág, csak kísérletek levén. Dr. Gall Lajos urnak javított fűlési készülete még szünte a' további tapasztalástól várván igazolást: mind ezek iránt a' jövő iparműkiállításokra halasztattak el az ítéletek. Orsonits fejérvári szürszabó későn jött.

A' debreczeni gubacsapók összesen, az ottani gubacsapó czéhnek küldendő oklevéllel tiszteltettek meg.

A' leánynevelők növénydekei által kiállított kézműveikért az illető nevelőintézetek tulajdonosai tiszteltettek meg. Octob. 9én 1846. Csánád y jegyző.

A' mag egyesület közgyűlési határozatából mind azon igen tisztelt hazánkiai, kik kamat- vagy részvény-tartozásaikkal hátra vannak, azoknak szíves megküldéséért ezenel ismételve kéretnek, becesse figyelmökbe ajánlatvén a' közelgő novemberi pesti vásár, melly a' legkönnyebb módot nyújtja az ország bármely részéből a' fővárosba biztosan pénzeket küldhetni.

Ugyan ez alkalommal eszedünk, miszerint illető tisztelt hazánkiai a' gazdasági kistükörnek egyes helyekre szétküldött példányáért az illetőséget beszédni, 's az egyesület titoknokai hivatalához beküldeni méltóztassanak. — Pesten, october 14én 1846. Török János m. k. a' m. gazd. egyesület titoknoka.

Budapesti napló. (Octob. 25kén.) Előttünk fekszik egy ókori származásu új irodalmi tünemény, a' magyar tud. társaság által megindított hellen classicusok magyar fordításban illik kötetek. Irodalmunk e' tekintetben, miután Vörösmarty dísző hőskölteményeit elzengé, egészen hallgatni látszik, magyar dalnokaink inkább a' futó érzelmek hangjában áradozván, hogyssem maradóbb 's a' hazafi érzelmeket edző művek készítésére szánják napjaikat, mint e' célt nemzetéletünk előkorából számtalan kínálkozó tárgy hőskölteménynek alakítása által megközelíteni lehetne. Melly hibát nem hártjuk ugyan egészen örökre, mert hiszen olvasó közönségünk inkább kapkod a' lebbe mindennapisággal foglalkozó munkákon, mint magasztos érzetnemesítő műveken. Hanem természetesen az is, hogy író és közönség egymást feltételezi, 's egy hiszszük legyen kielégítő egyik, nem fog kézni, elmaradni pedig semmi esetre a' másik sem. Ennél fogva mielőtt saját hőskölteményünk nagyobb számában gyönyörködhettünk, észszerűen eszelekszük a' tud. akademiát, midőn az ókor remek terményeit irodalmunkba átültetni törekszik: minő Virgil Aeneis, Homer Illiada, Odysseája 's b. A' harci élel borzasztó majd vidító jeleneteivel legszebb éreneyeket kezel az emberiségben: serkenti a' férfierőt, táplálja a' hon-szerelmet, tettekre buzdít mindenkit, mellyek által önmérete javát előmozdítja, szoros öszszetartásra, egyzéségre készíti a' családokat, 's ez által a' nemzeti fenmaradhatás eszközei fűrkészletére ingerli. — Ez eszmék mind befoglalhatnak egy jó hőskölteményben, mit a' lelkes olvasó sohasem tehet le erkölcsi épülés nélkül. Ily tekintetből találjuk ajánlatosnak Homer Odysseáját, mit hellenből magyarra fordított Szabó István magy. akademiái tag. A' dísz kiadású könyv Szilágyi Károly kecskeméti nyomdájából került ki, 's tartalmánál fogva — az ósi költészet természeti egyszerűségében — az olvasó közönség figyelmét igényli. Kapható Kihán könyváruháznál.

Meglepőleg csinos kiállításban jelent meg épen most az „Iparczimtar” is, törvényhatóságok, tisztviselők, ügyvédek, gyárosok, kereskedők 's minden műiparosok használatára alkalmas kalendáriummal 1847. közönséges évre. Szerkesztik 's kiadják Szalkay Gergely és Németh János — egy aczélba metszett arczképpel A' két főosztályból (I. naptár 1847ki közönséges évre — a' pesti, hozs, szél és sarkemeltséghez alkalmaztatva, II. Iparczimtar) álló könyv — több hasznos értekezéssel 's tudnivalóval érdekesítve, nagy hiányt pótol a' tisztviselők 's ügykezelők asztalain, 's minél melegebb pártoltatást ohajunk a' valóban derék vállalatnak, mit különösen az elmés jelképi borítékrajz Glembay Károly iparegyleti rajztanártól tesz érdekessé.

Nemkülönben megjelent, s Emich könyvkereskedésben kapható „Szindarabok ifjúság számára, írta Májor István, esztergami pap, és tanár“ ára 48 kr. E munka már célja, és irányánál fogva is ajánlatos, s méltó, hogy minél nagyobb keletnek örvendjen.

Fábián Gábor magyar akad. rendes tagtól megjelent „Házi nevelés tanácskönyve.“ Klassikai kalászat szülők és az őket képviselő nevelők nevelőnek s oktatók számára. Heinsius Tivadar után magyarítva „Tehát ismét nevelési munka, éppen most midőn a korigényei jobbara nevelési tere szorítkoznak. Örülnünk kell, hogy e' szent ügyet azok karolják fel, kik e' tereen leghatályosabban munkálkodhatnak; szerző irodalmunkban ismeretes, s róla meggyőződhetni hogy ez alkalommal is csak hasznost ültetett át abba a' külföldi terményeiből. A' munka ára Heckenast Gusztávnál 2 frt p. p. Figyelembe ajánljuk.

Szinte előttünk egy más elmetermény, az irodalmi hájhaszat élő példája, s tanujele, mennyire nem áttalának némely országjárók a' legmagasztosabb tárgyat is gúnyul kitenni eszélytelen pénzkeresetük által. — Egy saját körében tisztelt s munkás férfiuhoz e' napokban nagy peccsés, s illő czimzetű levelet hoznak, mit felbontván, benne b. Redern német hazafiságu verseit találja — melyek által fens. Nádorunk félszázados emlékünnepé dicsőítették, — a' levélhez e' hazafisai czél tekintetéből 30 pengőrt követel; mi volt egyéb hátra a' levél felbontatása után — fizetésnél? Ily jószívű látogatók azonban jól tennék ha tisztelkedésüket egész szerénységgel zsebbe rejte tartanák.

Az Ungar szerint mult pénteken a' fővárosi szakácsnék serege és illető halpiaci közönség nagyszerű kivégeztetésnek volt tanuja: egy 4 mázsányi viza, mely sajátképen a' fekete tengerben lakott, honnan a' dunai népség látogatására Budapest felé kirándulást tón, midőn már czélját majd eléré halálos ellenségeinek a' halásznak kezébe került, kik sokáig díszlett életét a' vásártéren irtalom nélkül kioltották, és holt tetemeit a' nézők kíváncsiain kapkodták szét, ez inyáldozatot az élet különféle metamorphosisain átkergetendők. Az elhunytak sírja nem nagy leend, de annál több.

Cerrito táncszerepeiben színházunk ujdun szerződött tagjai Idaly Laura és Sárly Fanny is részt vesznek s tapsokat aratnak. Most egy harmadik Fanny, t. i. Scherzer Fanny asz is három előadásra a' táncszemélyhez szerzetett. Ennyi „Fanny“ közremunkálása által lehetlen hogy el ne bájoltassék a' közönség.

A' Havi és Szabó igazgatása alatti Olaszthonban utazott pécsi dalszínész társaság haza térvén, mielőtt teli állomását elfoglalná, nemzeti szinpadunkon is mult esütörtökön és pénteken hallatá magát; s a' haza fővárosának művelt közönségét is meggyőző a' felől, hogy bir azon tulajdonokkal, melyek a' kölföldi figyelmét is méltán vonák magokra. Minden egyedét nemzet viselet, igazi honszeretet, s helyes szinművészi képzettség jellemzi; s csak kültekintetük által is rokonszenvet támasztanak a' magyar nemzetség ügyében küzdőknek fáradaimat méltányolni tudók keblében. Nem esoda hogy őket a' tizes pillanatu olasznök, derék legényeknek nevezék. Szinpadunkon a' külföldön viselt nemzeti öltözetben: bokréta magyar gucsma, atillaköntös, és sarkantus csizmában léptek fel; népdalainkat kitünő szabattossággal, s nehoh kebelrendítő édes érzellemmel dallák; operában pedig kardaluk vetekedik a' nemzeti jöhírű kardalokéival; egyeseik azonban külön énekekkel e' dicséretet nem oszthatják. Folnus hangja gyengébb, semhogy első énekest játszhatnék. Legyenek üdvözölve köztünk a' jeles dalszínészek, kik röggös pályájukat a' külföldön annyi viszontagság daczára is, miket mindenfelé emlegetnek, dicsőséggelel futották meg.

Ugy hallik: hogy nemzeti színházunk igazgatósága Olaszthonból egy új tenoristát fogadott, ki az ottantanyázó magyar huszáraktól tanulja nyelvünket. Egy jó bassistával több szinte nem ártana, s az igazgatóság ez igénynek is minél előbb eleget teend.

Sen táncművészségünkkel nem dicsékedhetünk, sem az éneken kitünő tehetséggel nem bírnak, (már mi, mint e' rovalrendes írójja) mégis utunkra virágot szórnak: minap egy magas ház alatt jártunkban a' harmadik emeletből hirtelen nagy virágbokréta hull előnkbe, mit fájdalom, a' virág-cserép is azon pillanathab követett. Ily megiszteltetésről, ha még oly szép kezekből jönne is, le kell mondanunk, azon egyszerű okból, mert az edény agyunkkal legszorosabb érinkezésbe jöhetne. Isten őrizze az ujdonságiró életét ily véletlen megtámadtatástól.

A' 125dik számú bérkocsis nem járt az első számú iskolájába. Minap a' német színház előtt egy zsidónót gyermeketül elgázolt; pajtsái a' felzúdult közönséghez gúnyosan kiáltozák: „mindenesetre be kell fogatni!“ s kedélyesen fiahtóztak. E' rakoncátlan ficzkókat egytől egyig emberségre kellene tanítani.

A' budai irtalmas szerzetesek mult évben 2530 betegét ápolták jótékony intézetükben; ezek közül 2071 katolikus, 393 protestans, 49 zsidó, 24 óhitű.

Mult szerdán egy kis tűzveszély is volt fővárosunkban, de hamar elmúlt. Ily esetben igen szerencsés a' magyar természet, minél fogva mint tudva van, hamar ellobban.

Budán minap másodéru cseresznyét szedtek, — vidékről epret és zsonge kukoriczát hoznak, s az ősz szemünk láttára kivirágzik. Nem ugy van most, mint volt régen.

Amerika.

Septemb. 1jei galvestoni tudósítások szerint minden elhatározó csatára készül, melytől Mexico sorsa fog függeni. Az amerikai hadsereg 20—30 ezer főnyinek állittatik s kevéssel ezelőtt mozgásba tétetett. A' mexicói csapatok összpontosulási helye hihetőleg Monterey lesz.

Chili statusról egyik valparaisoi levélben következő adatok foglaltatnak: tartományunk az 1839ben végzett perui háboru óta legtökéleteseb nyugalmat élvez, mit semmi különös fontosságú esemény nem zavart meg. A' kormá-

nyi változtatások mindenkor az alkotvány szabta uton s minden háborítás nélkül mentek véghez. Legutóbbi választásoknál ugyan némi nyugtalanító mozgalom fordult elő, ez azonban csak a' legalsó néposztályra terjeszkedett s a' kormány erőteljes közbelépése következtében csakhamar elfojtatott; most már semmi kétség többé, miszerint a' kormánypart, mellyhez valamennyi földbirtokos tartozik, a' győzelmet ki fogja vinni, s a' mostani elnök don Manuel Bulnes, a' legközelebb öt évre ismét elnöknek választatik. Ezen folytonos béke mellett a' természet megáldotta ország segédforrásai mindinkább kifejlődtek, s miután lakosai gazdagsága is lépést járt emelkedésével, természetesen a' vágyis növekszik, miszerint ezen barátságos, a' kereskedés és közlekedést egyaránt előmozdító viszonyok tovább is háborítlanul fenálljanak s a' szerzett tulajdon ezáltal biztosittassék. Minden idegen státussal barátságos viszonyban s növekvő közlekedésben állunk. — Az idegen hajókon behozott áruktól szedetni szokott vámok, valamint az ilyen hajóktól járó kikötő díjak változatlanul megmaradtak. Az egyesült státusok és Spanyolország azon egyedüli állományok, mellyek kereskedelmi szerződést kötöttek országunkkal, miből azonban ezek is kevés előnyt húznak. Angliával egy szerződésünk van a' rabszolgáságot illetőleg, egy általános kereskedelmi szerződés, mellyben az angol ügyviselő az itteni kormánnyal megegyezett, sem az angol kormány jóváhagyását nem nyerté meg, sem itt a' congressusnak nem tetszett; mert egyoldalú szerződvényekkel nem akarják itt kezöket megkötni. Az ország pénzügye szerföltt jó lábon áll. A' bevétel mult évben 3 millió 300 ezer dollár volt, s miután a' kiadás csak 3 millió ment, 300 ezer dollár maradékot hagyott. A' bevételi főösszeg (1 millió 800 ezer dollár) a' vámokból, aztán 700 ezer d. a' dohány s kártya egyedűrságból, s végre a' kormány átvette tizedekből származik. A' kiadásokból a' katonaság, tengerészet s polgárőrségre, melly utóbbi az egész országban igen helyesen van rendszerítve, mintegy 1 millió dollár megy föl. A' körülbelül 2200 főnyi rendes katonaság részint őrségeskedik különféle állomásokban, részint védül az indiánok ellen a' déli határon állomásoz. Az idegen, valamint az elismert belső adósság kamatait rendszeren fizetjük (előbbi mintegy 1 millió, 600 ezer utóbbi 1 1/2 millió dollár teszen.) Mindez világos bizonyosága azon hitelnek, mellyet a' kormány benn ugy mint a' külföldön élvez, s valóban köztársaságunk pontosabban teljesíti köteleességét, mint bármelly egyéb délamerikai státus. Mi már a' kereskedést illeti, ez mind Európával, mind Amerika többi státusaival folytonosan virágzó állapotban van. A' bevételi czikk legnagyobbrészt kézműáru, miután országunk eddigelő semmi gyárakkal nem bir, azonkívül vas, higany, dohány, cukor s' b. hozatik be. A' kivitel mindenek előtt nemes érczekben, arany s ezüstben áll, melly pénzze veve vagy rudaiban vitetik ki. Ide járul bőr, gabna, liszt s az éjszaknak fekvő tartományok termékei: salitrom és guano, kakao, indigo s' b. Chili érczgazdagsága rendkívüli, akná 1844ben adtak 4 ezer márk aranyat, 137 ezer márk ezüstöt, 88 ezer mázsa rezet rudakban s' b. Az összes ércztermés értéke mult évben 4 millió dollárra ment. Az angol kereskedés kétségkívül a' legnagyobb; értéke tán felét képezi a' fenn elősorolt ki- s bevitelnek.

Spanyolország.

Épen három negyedkor 3 órára jelenté oct. 6án délután álgyudörgés a' francia hegek Madrid városhatárán megjelensét. Negyedfél óra volt, midőn számos és fényes hadikar kíséretében a' bilbaoi kapuhoz érkeztek. Montpensier herceg jobbján Narvaez, s balján Aumale hg volt látható, kinek jobbján ismét hadminiszter Sanz tábornok volt. A' hercegek mögött Pezuela, Concha, Cordova, Mazzaredo s egyéb Madridban létező tábornokok lovagoltak. Egy század Mária Krisztina lovaseszedéből képezte az őrkíséretet. Erre következtek a' madridi ayuntamiento tagjai hármanként együtt, hat díszkocsiban. Az őrségesapatok kettős sort képezének a' bilbaoi kapu előtt egy negyedórányra. Montpensier herceg ugy látszik igen kedvező benyomást tón a' hölgyekre. A' herceg, ki a' megboldogult orleansi hercegehez hasonlít, halványan nézett ki, s nemes öntartással köszönt a' népnek. — Aumale s Montpensier hercegek oct. 8kán a' királyi család kíséretében El Pardo vadászvárba mentek egy kis vadászmulatságra, honnan még az nap visszaérkeztek.

Madridból oct. 11kéről következő sürgönyi tudósítás érkezett Párisba: 1) Tegnap éjjel, két negyedkor tizenegyre, mentek véghez a' királynő s don Francisco de Assis infans, továbbá donna Luiza infansnő s Montpensier hg közti házasságok. 2) Ma reggel 11 órakor tartatott az egybekelési mise az atochai egyházban.

Madridból oct. 8káról három lapban jelentetik, miszerint egy tisztet fogtak el, ki két pisztolylyal el volt látva s megvallá, hogy Montpensier herceget meg akarta gyilkolni. A' tudósítások részleteiből egyebiránt kiviláglik, hogy

az érintett tiszt nem volt eszénél. Neve ezen egyednek Olavarria, s egykor kiadója volt a' „Huracan“ (orkán) című politikai lapnak. Már a' palotába lépte előtt észrevették, mikép sompolyog e' körül, miért is mindjárt a' bejárásnál feltartóztatták. A' nála találtott két pisztoly golyókkal s önszerűen volt töltve. Megvallá szándokát, miszerint előbb a' herceget, aztán önmagát akará meggyilkolni.

Anglia.

A' Britannia lap a' spanyol házasságügy fölötti elmélkedésében némely józan nézeteket nyilvánít. Mondja többi közt: a' francia beavatkozás Spanyolországnak, mindig ártalmára szolgált, Spanyolország a' francziákkal barátságának éppen annyi szerencsétlenséget köszönhet mint ellenségességét, mindkét nemzet jelleme olyan, miszerint soha sem vegyülhetnek össze; ha egybe is lehetne őket némileg forrasztani, mint ellentétes elemek, vissza fognák egymást taszítani, de Spanyolország leendne a' gyöngébb; szenvedőbb rész. „A' többi hatalom politikája — folytatja a' lap — mindkét résznek külön s egymástól függetlenül tartására czéloz. De ezen politika azon pillanat óta lehetlen volt, midőn Aberdeen lord, bizonyos záradékok alatt, megegyezését adá Montpensier hercegnek az infansnővel házassághoz.“ Angol közbejárulást a' lap azonban nem tart helyesnek, mennyiben t. i. ezt azon a' lehetéségen akarnák alapítani, hogy Spanyol és Franciaország valaha tán egy uralkodó alá fognának kerülni. „Egy illetén ok lehetéségek közé tartozik, mire mint csupa lehetéségre egy státusférflunak sem szabad tekintettel lenni. Legyen bár lehetéségek, hogy az infansnő a' spanyol trónt örökli, milly kiláas ajánlkozik Montpensier hercegnek a' francia trónörökléshez? Közte s a' korona között állnak először Orleans herceg fia, egészséges, viruló flu mindkettő, aztán három testvére, Nemours, Joinville s Aumale herceg, mind házások, mind reményteljes kilátással számos utódságra. Öröklesi háboru tehát csak annyi mint lehetlenség. De föltéve bár, hogy számtalan éveket utánunk ezen házasságból származandó utódok örökösai fognának mind a' két trónnak lenni, valószínű, miszerint a' sali törvény, melly egyik országban érvényes, másikkban nem, a' koronákat a' család különféle ágaira osztandná. Minden esetben tehát egyiránt nem áll a' két ország egyesülése. Spanyolország fel fogna ellene kelni — egész Európa közbelépése következne. De vajjon státusművelünk fog e' hasonló lehetéségek alapján tovább menni? Akarand e' kormányunk illy távol kilátások rovására más kormányokkal összezördülni? Vajjon akarunk e' valóban most casus bellit csinálni azon lehetéségek elhárítására, hogy egykor — száz év mulva ne születessék belőle basus belli? Franciaország sokkal hatalmasb nemzet, semhogy oktalan követeléseknek alárendelje magát. Nem remélhetjük, hogy szövetségeseinek parancsoljunk, ha minrészünkről hatalmas okkal nem bírnak az ellenetésre. Kifejezhetjük sajnálkozásunkat Montpensier házassága fölött, de ha a' legközelebb érdekelt országok el vannak reá határozva, nem tehetünk egyebet, mint hogy az egész dolgot folyamára hagyjuk. Köteleességünket teljesítők, midőn roszalásunkat kinyilatkoztattuk.

Franciaország.

Kimerithetlen anekdota — kincstár spanyol házasságtörténet. Madridban s az uton Madridfelé bombasticus hyperbolákban duzzadoz az udvari böbeszedűség, s a' házassági előkészületek keleties fényeszerűsége metsző ellenkezetben áll a' spanyol státusszegénységgel. A' Journ. des Débatsnak Madridból oct. 1jéről következő irnak: „A' francia hercegeket nyugtalanul várják. A' madridi lakosság lelkesülten s hízolgóleg fogadandja őket. A' királyi által völegényének adandó ajándékok közt az aranygyapjas rendet, egészen gyémántokkal körülakva, egy gyémántokkal kirakott kardott a' III. Károly által használt drága markolattal, s a' marsalbotot említik. Don Francisco infans királyi unokahugának egy brilliántokkal ékes legyezöt ajándékoz, mellynek értéke s izletes munkája csodálatot ébreszt, s Luiza Ferdinanda infansnőnek egy arany s brilliántokkal ragyogó virágkosarat. A' királyi várban tiz igen pompás státuskocsit rendeznek, mikben az udvar az esketésre menend az atochai egyházba, s később, Aranjezből visszatérése után, innepélyes menetet tartant Madridba.“ Ezen leirást a' Constitutionnel folytatja, melly szerint ugyanis Lajos Fülöp Montpensier hercegnek és menyének szabad lakást és asztalt adand, szolgálót, s ezenkívül még évenként 120,000 frankot kötelez, holtautánra pedig hallomás szerint 3 millio frankot biztosít neki. Az infansnő összes vagyoneréke 57 millió reálnyi. — Hír szerint don Francisco d' Assis infans, nősüzlése után is ideiglen csak ő királyi fönsege melléketve viselend, jóllehet a' királynő kívánsága őt ő felsége s király czimmet felruházni. Csak az ujjab cortes, melly hihetőleg decembarben ül össze, fog e' tárgy iránt tanácskozni.

Schweiz.

Genf, oct. 7. esti 6 órakor. A' polgárháboru iszonyuan dühöng. Két óra óta szakadatlanul halljuk a' kormány álguyit a' fölkelők ellen, kik nevezetes makacsság 's vitézséggel viaskodnak. Épen óranegyed óta, hogy az éj beállt 's erős eső szakadni kezdett, hallgatnak az álguyok és puszkák. Hallomás szerint az öt rhonehidat a' lázongók fölégették 's a' kormányiak nem mehetnek által; a' kormányi csapatokból számosakat öltek vagy sebesítettek meg a' házak 's ablakokból lődöző fölkelők. A' kormány a' st. Gervais tanyának holnap égő golyókkal lődöztetését 's hódolásra kényszerítését határozza el. Oct. 8. regg. 9 órakor. Az éj nyugalmasan folyt le, csak egyes tévesztett pukalövészek dördültek el reggeli 3, 4 óra tájban. Szívzaggató látvány mutatkozik, nagyszámu síró anyák gyermekeikkel 's legjobb holmijokkal menekülnek a' st. Gervaisból a' következő újabb lődöztetés elől. A' fölkelők a' st. Jean felé vezető kis hidat gyújtják fel 's a' bel- és külső Cornavin kapu közti hidak alá tűzaknakat ásnak.

A' bal rhoneparton felállított álguyok kartácsaikkal sokszerű nyomot hagytak a' házakon; általában igen magasra lődöztettek, hihetőleg emberélet kímélésül. Több, különben tiszteletre méltó polgárkatoná egy nyilatkozik, miszerint legjobb hangulatban 's fegyvereik tökéletes használatára voltak eltökélve mindaddig, míg a' városház 's kormány a' forradalom elleni védelmezéséről volt szó; de ezen jó hangulatot határozott kedvellenség váltá fel, midőn tőlők a' testvéresült st. Gervais kartácsok és puskalövészek, sőt még égő golyókkal lődöztetését követelték. A' fölkelők meglehetősen puszkáltak torlaszaik megöl, nálok minden gyorsan összeható munkássággal ment, még aszszonyok és leányokat sem véve ki, mi az ellenkező részről nem történt. —

Genf, oct. 10. A' városban jelenleg esend uralkodik, a' polgárórség szigorú rendet tart 's a' kapukat este jókorán bezárják. Az arculatok azonban máris komolyabbak, 's a' győzelem hasonló körülmények közt nem látszik elég megnyugtatónak. Az új ideiglenes kormány élén a' győztes párt vezére Fazy János áll, Genfnek Drueyje, férfi, ki mindennel bír, mi a' tömegeket inergli 's nekik tetszik, mi erélyes cselekvésre ragadja őket: férfias külső, meleg, éles szónoklat, sophisticus ész, keserű gyűlölség az arisztokratia minden faja iránt; ő volt az első népszónok mult hétfőn (oct. 5.) a' st. gervaisi egyházban, hol mindnyájan az ő beszédei által buzdultak fel azon erélyességre, melyet aztán Rilliet ezredes 's Jannin mérnök had és fortélyilag olly határozottan vezéltek. Nem sokára munka mellett látandjuk az új kormányt.

Genf oct. 11. Az ideiglenes tanács tegnap megjelent első nyilatkozványában semmi nyoma nem találtatik a' gyökeresdi heveségnek; a' főhatóság csak ohajtását fejezi ki benne a' pártok egymáshoz közeledése 's kiengesztelődésére, béke, közrend 's biztosság fentartására nézve; előleg semmi változások nem történek az igazgatásban. Az ideiglenes tanács kilenc tagjához még egy tizedik, Fontanel Carougeból járult. — St. Gervais tegnap kezdé halottai ünnepélyes eltakarítását — mi megható pillantat volt még azokra nézve is, kik St. Gervais 's annak politikai önviseletét nem pártolják. A' volt kormány valamennyi barátja ohajtja, miszerint az magát minél hamarább igazolja azon politikai 's hadi balfogások, hibák, mulasztási bűnök, idővesztés, félrendszabályok miatti szemrehányások ellenében, mik ellene most minden oldalról halmozódnak, 's mik az ellenérzelmiek szabadelvű nyilatkozásai 's vallomásai által is nagy valószínűséget nyernek.

Genf oct. 11. A' dolgok új helyzete státusunkban

eddigelő nyugalmasan foly. Az alsóbb rendű hivatalnokok kivéve egy alkotványellenesen alkalmazott rendőrbiztost mind megerősítették. A' kül községbírák valamennyien az ideiglenes kormány mellett nyilatkoztak. Tegnapeste érkezett ide Bernből Ochsenbein, közelében szemlélendő pártja diadalait, ma azonban ismét visszautazik. A' genfi határon öszszevont waadtlandi sergek gőzösön ismét hazájokba tértek. A' győztesek nagyon mérsékeltlen viselik magukat. A' kormány több nyilatkozványban felhija a' népet, ne tápláljon semmi bosszúérzetet keblében a' legyőzettek ellen, hanem mindnyájokat schweicziak, hazafiakul tekintte. Főleg Fazy javasol beszédeiben a' népnek egyezséget mint főfeltételét az új állapot virágoztatásának. Mi schweicziak akarunk lenni, conservatív schweicziak — ugymond ő — azaz mi Schweizot függetlenül akarjuk fentartani mind Sardinia mind Franciaország védnökségétől. Schweicziak akarunk maradni, válaszolt neki a' népség elláthatlan kara. Ma a' polgárkatonák, kik mint tudva van, 7kén a' gyökeresdiék ellen küzdöttek, ismét elfoglalják örömlomásaikat a' városházán. Ezután itélve az új hatalombírók mitől sem tartanak. E' közbén az idegenek, kik szép, kies partjainkat meglátogatók, legnagyobb részt ide hagytak bennünket, vagy ezt tenni szándékoznak; számos család, mellyek a' telet itt akarták tölteni, Lemannak és a' schweiczi havasoknak istenhozzátot mondanak, miután további, főleg Freiburg 's Wallisban könnyen kitörhető zavarok 's nyugtalankodásoktól tartanak.

Elegyhír.

Mehmed Ali sept. 3án váratlanul Egyiptusba tért Cairóhból vissza; a' nagy hőség ez utóbbi városban frisebb tengeri légbé kényszeríté őt, hol is a' Mahmud esatorna mellett egy mezei lakban mulat 's a' legjobb egészségnék örvend.

85ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Kilian György
pesti kiadó könyvüsnál megjelentek, és minden más könyvüsnál kaphatók:
Kisfaludy Kassics Ignác
Praxis Juridica
Civilis, Stylare Juristarum
Latino Hungaricum.
Harmadik megbóvított és az újabb törvényekhez alkalmazott kiadás.
Két kötet, borítékban 4 ft. 30 kr., vászonba kötve 4 ft. 40 kr. p. p.
2 ft. helyett — 1 ft. 20 kr. p. p.

Kilian és társánál
Pesten väzi-utezai Parkfrieder-h. kapható:
Imádságok
a' protestans keresztyének számára.
Készítette és gyűjtötte
Székes József.
12rét. 382 lap, velinpapírosan, egy aczélmetszetű képpel füve 1 ft. 40 kr. egészen vászonba kötve 1 ft. 52 kr.; bórbe kötve aranyvágással éstokkal 2 ft. 28 kr.; bársonyba kötve 3—8 függ pp. 4—4

Iparezimtár.
A' sajtót elhagyta 's valamin Buda-
pesten ugyszinte vidéken is K i l i a n
György és társa által. — (boltja väzi-
uteza Parkfrieder ház) — minden hiteles
Könyvüsnál és Könyvkötő uraknál kapható:
Iparezimtár 1847dik évre
törvényhatóságok, tisztviselők, ügyvédek,
gyárnokok, kereskedők, 's minden müiparosok
használatára kiadják Szalkay Ger-
gely és Németh János. Ara e' 26 ivre
terjedő finom velin papírra nyomott hasznos
és észszerű kézi könyvnek egy esinos ac-
célmetszetű arezképpel, 's elmés jelképü
boritékrajzzal együtt pompás kemény kö-
tetben 1 ft. 20 kr. p. p. (1)

Pesten Eggenberger József és fia
könyvüsnaknál, 's általuk a' hazábani minden
könyvüsnál kapható:
Szegény gyermekek könyve.
Nádor ő es. kir. főhercegsége félszázados
hivatalkodása kedves emlékére. Irta Fe-
kete János. Ara közönséges papíron 's
kötve 6 kr.; velin 's kötve 24 kr. p. p.
E' könyveskét — mellyből tek. Vas-
megye lelkes karai és rendei folyó év sept.
havában tartott közgyűlésükben, szegény
gyermekek közti kiosztásul, 600 példányt
rendeltek meg — a' föltisztelendő klerus, a'
tekinetes megyék, földes urak, iskolai el-
öljárók, tanító' ügyelmébe, pártfogásába
ajánlani bátorokodunk. 1—3

Gyári jelentés.

A' zajugróczy posztógyár igazgatóságának szerencsje van a' tisztelt közönségnek tudni adni, hogy mindennemü gyártványainak raktára Pesten színháztér Lepora-féle 5ik sz. a. házban f. évi novemb. 1jén megnyitattik, 's ezen időtől fogva, minden pesti vásáron nyitva álland, és a' közönség eddig tanusított bizalmának ezentul is lehetőleg megfelelni törekedendik. — Kelt Zay-Ugróczon, 1846. évi octob. hó 12kén a' zajugróczy posztógyár igazgatósága. 1—2

Az első es. k. szabadalmas Dunagőzhajótársaság kilenczedik részvény kibocsátása két millió ftról.

Alulirt igazgatóság a' f. é. martius 20kán 's september 22kén tartott közgyűlések határozatának következtében, a' két milliónyi részvény-tökének elfogadott szaporítására nézve a' következőket adja köztudomásul.
Miatán már az 1846. september 15ki hirdetés nyomán minden egy egész részvény birtokosára eső fél részvény
első befizetési ideje 50 fival 1847. januar 15keig elhalasztatott,
a' másik befizetés 100 fival 1847. majus 15kére, 's a' harmadik befizetés 100 fival 1847. september 15kére határozatuk: kéretnek a' részvények birtokosai az első befizetési határnapot annál is inkább pontosan megtartani, mivel ezen 1847. január 17kére eső határidőnek elmulasztása után annak későbbi utánfizetése semmi esetre nem történhetik meg, 's az elmulasztott pontos befizetés ollyatén nyilatkozatnak fog tekintetni, hogy a' nekik adott jogot, miszerint az elébbi kibocsátások minden egész részvényéért a' jelen kibocsátásból fél részvényt elfogadhatának, hasznukra fordítani nem kívánják.
A' második vagy egyéb utóbbi részlegbefizetés elmulasztásánál 5% halasztási kamatok lefizetése mellett hat heti határidő engedtetik a' részvénybirtokosnak, mellynek elmultával azonban, ha addig a' fizetés meg nem történt volna, az elébb tett egész befizetés, 's a' részvényvétel joga olly módon esik a' társaság javára, hogy ez mind a' két említett esetben fel van jogosítva, a' hátrahagyott új részvények, 's részvényrészegek felett másképp intézkedni.
Azon részvénybirtokosok pedig, kik a' nekik engedett könnyítéssel, mellynél fogva a' második 's harmadik részleg azok illető határideje után befizethetik, élnék, kötelesek a' részlegbefizetéssel egyszersmind annak késedelmezési kamatait is fizetni.
Az első részlet lefizetések, mellyért ideiglenes nyugtatvány adatik, az eredeti részvény előmutatandó, melly annak jelöl, hogy ez új kibocsátásban részt vehetési joggal élt, különös bélyeggel jegyeztetik meg.
A' második 's utolsó részleg befizetésekor elégséges, az első befizetésről kapott ideiglenes nyugtatványt előmutatni.
Mindezen rendeletek a' kevés még fenlevő előbbi kibocsátásu fél részvények birtokosait illetik, azon megjegyzéssel: azonban, hogy részletenként
25 fival jan. 15kén 1847.
50 „ maj. 15én 1847.
50 „ sept. 15kén 1847.
teendő fizetéseikért semmi részvények, hanem csak ideiglen (interim) jegyek fognak adatni, és pedig csak két ollyatén egészen befizetett interimjegy előmutatása iránt egyike az újabb fél részvényeknek kiadható.
Miatán a' f. évi sept. 22kei közgyűlés szától ötös kamatozást mind az előbbi részlegbefizetésért, mind a' maga idején történt egyes részlegbefizetésért, vagy a' hiján nélkül befizetendő részvényöszeletekért is, azon időpontig, midőn ezek az osztalékélvezetbe lépnek, megengedett: e' tekintetben megállapittatik, miszerint egyes részlegek előbbi befizetésénél lefolyási időhatárukig járó kamatok a' lefizetőnek a' fizeteskor szábi mittassanak le, a' sept. 15kére eső utolsó befizeteskor ellenben, ezen részleg előbbi befizetéseért járandó kamatok mellett, az első 's második részleg illetőleg befizetési határidejeig vagyis jan. és maj. 15kétől sept. 15keig járandó kamatok is adassanak ki.
Mindezen részlegek teljes befizetése után, interimjegy viszsaadása mellett, az eredeti részvények az 1855ki sept. 1jeig tartandó szelvényivel fognak felváltani, mi-ből azonban, minthogy ezen részvények csak 1848ki majustól kezdve vesznek a' vállalat jövedelmeiben 's így az 1849ki tavaszon előfordulandó felülosztalékban részt, az első, 1848ki martius tjére esendő szelvény egyedül az 1847ki sept. 15kétől 1848ki mart. 1jeig járandó szától ötös kamataira a' 250 fts részvényeknek, következőleg csak 5 ft. 's 43¼ krnyi mennyiségre pp. vagy egész részvényre 11 ft. 27½ kr. fog esni.
A' részvényes urak végre arra tételnek figyelmetessékké, miszerint az új szabályok 5. §sza szerint két fél részvénynek egészszé átíratása megengedetetik, tehát választásuktól fog függni, két vagy több fél részvényért megfelelő számu egész részvényeket kapni, minél fogva megkéretnek: hahogy ezen átváltoztatást ohajják, e' fölött az utolsó részleg befizeteskor nyilatkozzanak.
Egy vagy több részleg, vagy egész részvényöszeleteket mátl fogva a' társulat középponti hivatalában Bécsben (Bauernmarkt 582. sz. a. Bellegarde hof) befizethetni naponkint (kivéve a' vasár- 's ünnepnapokat) reggeli 9 órától délutáni 2ig.
Bécs, oct. 1. 1846.
As első es. kir. szab. dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 3—3